

ИСКУШАВАЊЕ АПСОЛУТА

(Иван Добник: *Пре ѿочейќа*, са словеначког превела Ана Ристовић, Књижевно друштво „Ниша поезије“, Љубљана, 2013)

Са вјером испосника у судбинску мисију поезије неодвојиве од нашег цивилизациског уздицања и надом у њено васкрснуће пријекно потребно у временима суноврата духовних вриједности карактеристичних за свијет глобализације, реномирани словеначки списатељ Иван Добник (1960) исписује и нову књигу *Пре ѿочейќа*.

Специфична по наративној поетској форми, збирка у сваком кутку, на пиједестал безусловног спасења издиже пјесму тако што је императивно доживљава као прапочетак свега етичког и склониште од затрованих идеала човјечанства. Свједоци смо празнине живота лишеног додира и оптимистичког разговора у амбијенту поствареног кошмара. Пркосно и отмијено, њему одолијевамо захваљујући управо бескрајној моћи пјесничке ријечи зато што је она рођена прије свих канона и самог времена. Сходно томе, у комплексном атласу пјесникових метафоричких алузија, наилазимо на себе, шћућурене у џунглама метропола и заглушене материјалистичком хистеријом, како пишемо писмо сопственом бићу без адресе да – болно распето – траје између симулација живота и суштине филантропског позива. Али, свјесни смо да су њега неке нове савремене *вриједности* успјеле потиснути из нашег сјећања. Ова уједно рационално бритка и трансценденто провокативна галерија порука, открива да је прије почетка свега знаног било спознања – примјера ради, прије љубави љубавника и тако у недоглед. Тиме, философски смјело и упорно, аутор провоцира есенцијални смисао трајања што за посљедицу има суочавање са фрапантним феноменом – почетком прије почетка! Тако у дијелу доминације метонимијских мијена и евокација гдје су обједињене слике и ствари, појаве и слутње, појављује се једна бреза као јединствени симбол чудесног сјећања и дјетињства. Оно остаје љубоморно чувано, неукаљано и богато оазама невиности али и компатибилно са исконима животних исходишта.

Кроз дубине прапочетка, огољен, обучен у кожу мачке и вјеран заводљивим медитативним флуидима, пјесник одлази у прекрасни свијет самоће гдје комуницира са природом, животињама, носталгијом, благоданима и сл. Створен јувелирски прецизно и осјенчен суптилним бојама сенса, пред читаоца се, попут живог пејзажа душе, распростире раскошни свијет препорођености. Њега, живље од сјенке, прати стање преименованости и фантастике стварније од сваке реалности. Зато овдје поезија неумољиво допјевава свијет полуземаљских снова и то – без гласа.

Са интегрисаним фактима и мистеријама у времену прије почетка, овај својеврсни поетски времеплов има шарм магичних одјека зато што смо га чули док још није говорио и читали док још није био написан. Стога долазимо у искушење запитаности

– да ли се то, ољуштени канџама пролазности, заправо враћамо почетку оличеном у дјетињству и његовим чарима.

У циклусима са примјесама идеалног и трагизма, све бива прекинуто (облик, вријеме, простор, поенте...) изузев пјесме и љубавног завјештања. Пјесник, на том фону, чак и своје постојање доводи у питање селећи се у сан вољених особа. Језгровите поетске фигуре, посебно оне сродне параболома, указују да се смисао може наћи искључиво у космосу апсурда, на коти гдје се мимоилазе почетак и крај. Пред амбисом нестварне јаве и недоречености, прије, током и након почетка, како рекосмо, памти се само љубав.

Ова поезија одише складним алегоријским пропламсајима и акварелима невиности, третира природу као исходиште и свршетак када нестајемо одјенути у љуштури пужа и надамсе промовише дух у бесмртни бескрај. Након свега, себе ћемо срести у будућности, међу лицима античких богиња иако ће, сходно прапочетку, смјештен између крви заклане животиње и жене након порођаја, исконски пракрик најавити ништавило. Странац у свом свијету свјестан човјекових беспућа и пораза, неимар привида чвршћих од фјордова и поетски колекционар сјећања, Добник искрено вјерује да ће враћање на прапочетак духа спријечити роботе технолошке револуције да спале глас природе на 3D екрану. За тај оптимизам може највише захвалити сновима и књигама *с којима је више него са својим бићем*. Кроз слојеве ове поезије провијава и дах непрекидног номадства иако ће, на крају, јединка спас наћи на посљедњој обали оностраних сјећања.

На колегијално изненађење а због своје страсне уроњености у Медитеран чијим сам чаролијама и искушењима посветио сву своју поезију, открио сам да и овај пјеснички маестро, преводилац и уредник сматра да надљудски отпор пролазном можемо пружити само кроз исконски повратак нашем медитеранском идентитету. Илуструјмо то антологијским стиховима раскошне поенте – *На Сицилији је сага геџембар, шамо си осћао заувек, ѿланѿаже лимуна су јореле чиѿаве ноћи*.

Збирка *Пре ѿочейќа* одгонета будност сањарења, одашиље позиве рационалног бродоломника који је пресвукао многе маске стварности и представља поетског композитора кадрог да ритам свакодневице помјери у грозничаву реалност, бјежећи у апсолут двојења живота дужег од вјечности. Истовремено, својим импресивним интимизмом она овјековјечује стварност, љубоморно чува албум емоција и, попут вагабунда, с траговима у пустињи прије постојања пустиње, слуги да ће бродски дневници остати непрочитани јер *нишћја још није ни ѿочело*. Овакво искушавање апсолута себи може да дозволи само узвишена поезија која поручује и када није написана.

Говорећи у новели *Клојќа* о мрачним осјећањима, Пирандело је записао – *да разумијеш и оно шћо нијесам у сћању да искажем ријечима*. Управо срж ове поруке тако хармонично одзвања из књиге *Пре ѿочейќа* која је потврдила да пјесништво Ивана Добника припада елитној библиотеци модерне словеначке књижевности.